

Література

1. Бенин В. Л. Высшее образование и культура / В. Л. Бенин // *Фундаментальные исследования*. – 2006. – № 6. – С. 64-67.
2. Библер В. С. Культура. Диалог культур (опыт определения) / В. С. Библер // *Вопросы философии*. – 1989. – № 6. – С. 31-44.
3. Більченко Є. В. Педагогіка як форма буття культури: перспективи діалогу педагогічної та культурологічної парадигм / Є. Більченко // *Шлях освіти*. – 2006. – № 3. – С. 2-5.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
5. Гуревич П. С. Культурология: Учебник / П. С. Гуревич. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Гайдарики, 2003. – 280 с.
6. Кант И. Сочинения: в 6-ти томах / И. Кант. – М. : Мысль, 1966. – Т. 5. – 564 с.
7. Кертман Л. История культуры стран Европы и Америки (1870-1917) / Л. Кертман. – М. : Высшая школа, 1987. – 304 с.
8. Маркарян Э. С. Очерки теории культуры / Э. С. Маркарян. – Ереван : Изд-во АН Армянской ССР, 1969. – 228 с.
9. Межуев В. М. Культура и история / В. М. Межуев. – М. : Политиздат, 1977. – 197 с.
10. Новый тлумачний словник української мови: у 3-х томах / В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконті, 2001. – Т. 3. – 862 с.
11. Причепій Є. М. Філософія: [підручник] / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К. : Академвидав, 2007. – 592 с.
12. Российская педагогическая энциклопедия: в 2-х томах / За ред. В. В. Давыдов. – М. : Большая Российская энциклопедия, 1993. – Т. 1. – 608 с.
13. Городяненко В. Г. Соціологічна енциклопедія / Городяненко В. Г. – К. : Академвидав, 2008. – 456 с.
14. Соціологія: Підручник / За ред. В. Г. Городяненка. – К. : Академія, 2008. – 544 с.

Реферат

ПОНЯТИЕ ЛИЧНОСТНОЙ КУЛЬТУРЫ МЕНЕДЖЕРА

Николаева Н. Н., Коваленко К. Г.

Ключевые слова: материальная культура, духовная культура, личность, личностная культура, ценности.

Данное исследование посвящено определению основных понятий культуры в широком значении. Особое внимание уделяется определению понятия «культура». Данное понятие имеет долгий исторический процесс развития. Понятие «культура» является объектом изучения и исследования в современных научно-педагогических трудах. В статье рассматриваются основные виды, признаки и особенности культуры.

Summary

THE CONCEPT OF MANAGER'S PERSONAL CULTURE

Nikolayeva N. M., Kovalenko K. H.

Key words: material culture, spiritual culture, person, personal culture, values.

This investigation is devoted to the concept "culture" in its wide sense. Much attention is paid to the definition of this concept. A concept culture had a long historic development. A concept culture is an object of study in the modern research and educational works. Main types, features, peculiarities of a culture are studied.

УДК 611:371.3

Тихонова О.О.

ОСНОВНІ ШЛЯХИ СТИМУЛЯЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

В статті розглядають основні шляхи стимуляції пізнавальної діяльності у іноземних студентів, які навчаються на кафедрі анатомії людини. Серед основних методів визначається необхідність комплексного підходу до вирішення проблеми шляхом поєднання алгоритмізації навчання, оптимальної організації самостійної роботи цих студентів, використання конструктивних методів контролю знань, ширше застосування наочних методів навчання, формування відповідних практичних навичок. Підкреслюється важливість формування мотивації. Відмічається гостра необхідність застосування в процесі навчання іноземних студентів анатомії людини сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: стимуляція пізнавальної діяльності, алгоритмізація навчання, мотивація.

Вступ

Головною рушійною силою в педагогіці є пізнавальний інтерес студента, без нього стає неможливою підготовка фахівця з вищою медичною освітою. Така істина розповсюджується на всі верстви студентів (як вітчизняних, такі іноземних). Відповідно з цим однією з головних проблем вищої школи стає стимуляція пізнавальної діяльності студентів.

По відношенню до іноземних студентів ця проблема на сучасному етапі набула особливої гостроти [1]. На нашу думку, дане завдання повинно розглядатися під особливим кутом зору, так як є низка особливостей, які виділяють цю проблему в окремий ранг. Виникнення відчуття

потреби в отриманні знань можливе лише шляхом стимуляції зацікавленості студента в цьому. Безумовно, що для іноземного студента засвоєння теоретичних предметів медичного вузу, зокрема анатомії людини, ускладнюється низкою специфічних обставин: це мовний бар'єр, велика імовірність виникнення стресу в результаті різкої зміни етносу (культурного та соціального середовища проживання), відмінності принципів навчання в їх країні та в нашій державі, особливості національного темпераменту, світосприйняття, релігійні обставини (більшість іноземних студентів, що навчаються в Україні - мусульмани).

Крім того, на якість навчання впливає відір-

ваність іноземного студента від родини та своєї країни, виражені кліматичні відмінності та багато інших важливих обставин [1]. Все це виділяє проблему розвитку та стимуляції пізнавальної діяльності у іноземних студентів в окрему важливу та досить суттєву категорію педагогіки вищої школи. Незважаючи на загальну схожість завдань по вирішенню цієї проблеми в усій масі теоретичних дисциплін, кожна з них потребує особливих шляхів для розв'язання даної проблеми.

Основна частина. Проблема стимуляції пізнавальної діяльності в іноземних студентів в курсі анатомії людини повинна вирішуватися комплексно і з застосуванням різних форм активізації учбово-пізнавальної діяльності особистості [2].

Одним з таких шляхів може бути алгоритмізація навчання цих студентів, яка повинна реалізуватися під ретельним контролем та керівництвом з боку викладача. Викладач повинен розділити роботу іноземного студента на певні логічні етапи, зрозумілі для даного студента. Така алгоритмізована робота буде складатися з наступних етапів: постановка завдання та цілей учбової роботи, вибір методів розв'язання поставленого завдання, безпосередньо сам процес навчальної діяльності студента, встановлення зв'язків з медичною практикою, відтворення отриманих знань та вмій. Дуже важливо зазначити, що одним із головних етапів в цьому процесі є самостійна робота іноземного студента: він повинен усвідомлювати для чого необхідна така робота, які є шляхи її реалізації [3]. На всіх зазначених етапах викладач повинен виступати в якості консультанта і координатора, підтримувати зворотній зв'язок з кожним окремих студентом, контролювати його роботу. Важливо щоб всі етапи такої роботи супроводжувались відповідним комплектом методичних матеріалів, які повинні бути у кожного окремого студента в особистому користуванні. До цих методичних матеріалів слід висунути додаткові вимоги, обумовлені тим, що ними будуть користуватися іноземні студенти – такі матеріали повинні бути чітко структурованими та поділеними на етапи виконання, можуть бути виконані в формі розширених аотацій.

Для вирішення проблеми стимуляції пізнавальної діяльності у іноземних студентів в нагоді повинні стати сучасні адекватні методи контролю засвоєння знань. Серед таких методів існує декілька найбільш дієвих. Так, в найбільш повній мірі завданням навчання повинен сприяти тестовий контроль знань в курсі анатомії людини. Дана форма контролю повинна застосовуватися не тільки як підсумкова форма контролю знань, але і як вхідна форма [4]. Тестовий контроль знань цілком відповідає міжнародним стандартам підготовки фахівців з вищою медичною освітою. В цьому напрямку також важливе місце повинна зайняти рейтингова система оцінювання

успіхів в учбовій діяльності та бути однією з найважливіших мотивацій для підвищення власної оцінки, а як наслідок цього - отримання високої оцінки.

В курсі анатомії людини іноземний студент повинен отримувати алгоритмізовану учбову інформацію з використанням основних каналів навчання, з використанням головних методів – словесно-логічних: розповіді, пояснення, учбового діалогу. Для підготовки іноземного студента в курсі анатомії людини необхідно більш широко застосовувати наочні методи навчання. Це особливо важливо, так як саме даним шляхом може певним чином компенсуватися наявність мовного бар'єру, складність з розумінням нерідної мови. І тоді і мова схеми, моделі, таблиці, з використанням відповідних рисунків можуть дати багато цінного матеріалу та знань для студента-іноземця. Можливе в даному плані використання методу ілюстрацій (плакати, таблиці, схеми і ін.) та методу демонстрацій – для цього анатомія людини володіє широкими можливостями. Все це може слугувати дієвим методом зацікавлення іноземного студента, а внаслідок цього і активізації його пізнавальної активності в курсі дисципліни, що вивчається.

Важливе місце в активізації пізнавальної діяльності іноземного студента в курсі анатомії людини займають практичні методи навчання. В руслі даного предмета існує для цього багато можливостей. Робота з основною та додатковою учбовою літературою може також ефективно стимулювати пізнавальну діяльність іноземного студента в курсі анатомії людини: цей метод розвиває у студента навички самостійної роботи, яка в системі підготовки фахівця є головною частиною і запорукою успіху навчання. В плані реалізації цього положення кафедра анатомії людини та інші кафедри повинні видавати спеціалізовані навчальні посібники для іноземних студентів і головною їх метою повинно бути поєднання повноти викладення учбового матеріалу з цілковитою прозорістю та простотою викладеного в цих посібниках. У іноземних студентів формами роботи з такими посібниками та підручниками може бути їх конспектування, складання плану тексту, тезування, цитування, анотування, рецензування. При чому всі ці дії повинні відбуватися під постійним контролем та керівництвом з боку викладача, і результати такої форми праці обов'язково повинні бути оцінені – лише в такому випадку можна сподіватися на формування стійкої мотивації та активізації пізнавальної діяльності у іноземного студента.

Одним із сучасних та найбільш перспективних методів стимуляції пізнавальної діяльності у іноземних студентів в курсі анатомії людини, на нашу думку, є застосування сучасних інформаційних технологій [5,6]. В цьому плані ми вважаємо за доцільне більш широке введення таких форм навчання, які передбачають застосування комп'ютерних технологій (мультимедійні компле-

кси, комп'ютерне тестування, використання Інтернету для пошуку інформації та вивчення предмета).

Крім того, важливу роль відіграє навчально-дослідницька діяльність іноземних студентів, і головною формою в ній є самостійна робота, яку виконують під контролем викладачів, які відповідно її оцінюють.

Особливе місце в методах стимуляції пізнавальної діяльності у іноземних студентів в курсі анатомії людини є практика їхнього залучення до участі в роботі студентського наукового гуртка. Ця форма роботи з іноземними студентами вирішує проблему самостійної позааудиторної роботи даних студентів, прищеплює інтерес до анатомії людини, сприяє кращому засвоєнню учбового матеріалу, формує стійку мотивацію. Також суттєвим шляхом стимуляції пізнавальної діяльності є участь іноземних студентів в олімпіадах та конкурсах.

Таким чином, ми бачимо, що проблема ініціації пізнавальної діяльності у іноземних студентів в процесі вивчення анатомії людини та інших дисциплін теоретичного циклу займає важливе місце в навчально-методичній роботі кафедри та потребує для свого вирішення комплексу специфічних заходів.

Висновки

1. Активізація пізнавальної діяльності іноземних студентів в курсі анатомії людини повинна реалізуватися шляхом застосування комплексу педагогічних заходів: алгоритмізації навчання, оптимальної організації самостійної роботи та-

ких студентів, використання конструктивних методів контролю знань, більш широке застосування наочних методів навчання, формування відповідних практичних навичок.

2. Важливе місце в активізації пізнавальної діяльності іноземних студентів в курсі анатомії людини займає формування відповідних мотивацій.

3. Найбільш перспективним методом активізації пізнавальної діяльності іноземних студентів в курсі анатомії людини є ширше застосування нових інформаційних технологій.

Література

1. Бітенський В.С. Особливості викладання психіатрії у студентів-іноземців / В.С. Бітенський, П.І. Горячев, К.О. Мазаєвтаін // Медична освіта. – 2000. – №2. – С. 59-61.
2. Дзяк Г.В. Творча активність студентів - запорука успішної підготовки фахівців / Г.В. Дзяк, Н.В. Ліхолетова, П.О. Неруш, Т.О. Перцева. // Проблеми підготовки медичних та фармацевтичних кадрів в Україні : Тези доповідей навчально-методичної конференції. – Дніпропетровськ, 2001. – С. 67-68.
3. Дзяк Г.В. Роль і місце самостійної роботи в підготовці лікаря / Г.В. Дзяк, Н.В. Ліхолетова, П.О. Неруш // Сучасні проблеми підготовки фахівців у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах України : Тези доповідей навчально-методичної конференції. –Луганськ, 2000. – С. 104.
4. Неруш П.О. Вхідний контроль знань, як метод міждисциплінарної інтеграції фундаментальних дисциплін / П.О. Неруш, О.Г. Родинський. // Сучасні проблеми підготовки фахівців у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах України : Тези доповідей навчально-методичної конференції. – Луганськ, 2000. – С. 254.
5. Йолтуховський М.В. Використання сучасних технологій у доклінічній підготовці на кафедрі нормальної фізіології / М.В. Йолтуховський // Медична освіта. – 2001. – №1. – С. 15-18.
6. Макий Є.А. Сучасні методи навчання в практиці викладання нормальної фізіології / Є.А. Макий, О.Г. Родинський // Проблеми підготовки медичних та фармацевтичних кадрів в Україні : Тези доповідей навчально-методичної конференції. – Дніпропетровськ, 2001. – С. 330-331.

Реферат

ОСНОВНЫЕ ПУТИ СТИМУЛЯЦИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ У ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ В ПРАКТИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ АНАТОМИИ ЧЕЛОВЕКА

Тихонова А.А.

Ключевые слова: стимуляция познавательной деятельности, алгоритмизация обучения, мотивация.

В статье рассматривают основные пути стимуляции познавательной деятельности у иностранных студентов, которые учатся на кафедре анатомии человека. Среди основных методов определяется необходимость комплексного подхода к решению проблемы путем сочетания алгоритмизации обучения, оптимальной организации самостоятельной работы студентов, использование конструктивных методов контроля знаний, широкое применение наглядных методов обучения, формирования соответствующих практических навыков. Подчеркивается важность формирования мотивации. Отмечается острая необходимость применения в процессе обучения иностранных студентов анатомии человека современных информационных технологий.

Summary

SOME APPROACHES TO EXCITE COGNITIVE ACTIVITY IN FOREIGN STUDENTS STUDYING HUMAN ANATOMY

Tikhonova A.A.

Keywords: stimulation of cognitive activity, integrating algorithms of training, motivation.

This article focuses on the some approaches to excite the cognitive activity in foreign students passing through the course of human anatomy. The best results may be obtained by integrating the algorithms of training, well-planned organization of students' independent work, use of constructive methods for knowledge verification, more wide usage of visual techniques, and the development of appropriate practical skills. It is important to develop the motivation for studying. The urgent necessity to use up-to-date IT achievement in teaching human anatomy is especially stressed.